

Głównym celem projektu jest porównanie praktyk *curanderas* (pl. znachorek) i *curanderos* (pl. znachorów), działających na terenie Meksyku. Lokalizacje wybrane do badań to miasto San Cristóbal de las Casas oraz wioska Chenlahó w stanie Chiapas. Projekt ma odpowiedzieć na następujące pytania badawcze: 1) jak różnią się praktyki kobiet od praktyk mężczyzn oraz gdzie tkwi największa różnica, 2) jak funkcja specjalisty medycyny tradycyjnej koreluje z kwestią płci kulturowej i władzy na obszarach miejskich i wiejskich, 3) jakie elementy są nowe i nieznane oraz jak wprowadzenie ich do praktyk tradycyjnych koreluje z kwestią emancypacji znachorek, 4) jak pandemia COVID-19 wiąże się z medycyną tradycyjną i co mogło zmienić się w tej dziedzinie wśród Majów Tsotsil zamieszkujących rejon Los Altos de Chiapas? Hipoteza badawcza zakłada, że sposób wykorzystania tradycyjnych praktyk odzwierciedla poczucie sprawczości poszczególnych specjalistów medycyny tradycyjnej. Znachorki z miasta, które wprowadzają nowe elementy, aby zdobyć klientów, są bardziej wyzwolone i mogą swobodnie dokonywać wyborów. Natomiast w mniejszych lokalizacjach, gdzie panuje bardziej tradycyjny model społeczeństwa, znachorki są ograniczone do określonych wzorców. Co więcej, z powodu niższej pozycji w hierarchii społecznej kobiety chętniej wprowadzą nowe elementy. Dzięki nim będą mogły działać poza ramami ich kultury. Ponadto, dodatkowo pandemia COVID-19 mogła zmienić dynamikę między znachorkami i znachorami oraz wzmocnić pozycję kobiet w rodzinie i społeczności.

Medycynę tradycyjną można rozumieć jako sumę wiedzy, umiejętności i praktyk opartych na teoriach, wierzeniach i doświadczeniach ludności tubylczej, wywodzącej się z różnych kultur. Dobrym przykładem tego typu medycyny jest pan-Amerykańskie *curanderismo*. W Mezoameryce, jako *curanderos* określa się ludzi, którzy nie mając żadnego wykształcenia medycznego, są aktywnie zaangażowani w proces leczenia. W potocznym rozumieniu można tak określić znachorów.

Realizując ten projekt, bazuję na pojęciu sprawczości oraz relacji płci kulturowej i władzy. Sprawczość indywidualna może być rozumiana jako zdolność do podejmowania samodzielnych działań, jednak ograniczona przez kontekst kulturowy danego społeczeństwa. Oznacza to na przykład sprawowanie kontroli, czy wykorzystywanie władzy, ale równocześnie jest nierozdzielnie związane z podporządkowaniem. Jednym z głównych filarów tak pojmowanej sprawczości, jest właśnie władza, rozumiana jako dostęp do dóbr i potencjału. A skoro jest nierówno rozdystrybuowana w społeczeństwie, również i sprawczość ma taką charakterystykę. Pojęcie władzy odgrywa bardzo ważną rolę także w teorii *gender*. Powielanie płci kulturowej odnosi się do sposobów przyswajania przez poszczególne jednostki określonych zachowań, związanych z ich płcią biologiczną. Lynne Segal podkreśla, jak role wynikające z płci kulturowej oraz tym samym władza nigdy nie funkcjonują w odosobnieniu, ale są ukształtowane przez wiele przynależności takich, jak narodowość, etniczność, czy poziom edukacji (Segal 1999). W związku z tym w tych badaniach przyjmuje podejście feministyczne i zakładam, że doświadczenia kobiet powinny być opisywane w szerszym kontekście społecznym, dlatego też zamierzam scharakteryzować znachorki na tle znachorów. Jest to tym ważniejsze, że społeczeństwo meksykańskie ma przede wszystkim charakter patriarchalny, a kobiety przejawiają przede wszystkim postawę uległości, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

W swoich badaniach polegam głównie na metodzie etnograficznej, którą rozumiem jako prowadzenie badań terenowych i obserwacji oraz interakcje z miejscowymi w ich naturalnym środowisku symbolicznym. Może być to osiągnięte jedynie poprzez długotrwały proces tworzenia więzi oraz zdobycie zaufania. Prace terenowe będą polegały na przeprowadzeniu częściowo ustrukturyzowanych wywiadów pogłębionych oraz obserwacji znachorów podczas ich pracy, a respondenci będą wybierani na podstawie określonych kryteriów takich, jak język, zajęcie, wiek i lokalizacja. Ten projekt przyczyni się do zachowania zanikającego zjawiska oraz lepszego zrozumienia tradycyjnej kultury meksykańskiej. Skupia się na roli kobiet w *curanderismo*, dlatego też wniesie wkład w studia nad płcią kulturową.